

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ-ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ

ΑΙΤΙΕΣ

Εξωτερικές συνθήκες

- ✓ Ανάπτυξη των μέσων μεταφοράς και επικοινωνίας.
- ✓ Ασφάλεια, ειρήνη
- ✓ Η οργάνωση του τουρισμού(κρατικοί φορείς, τουριστικά γραφεία)
- ✓ Διαφήμιση

Ατομο

- ✓ Ελεύθερος χρόνος
- ✓ Οικονομική δυνατότητα-ευημερία
- ✓ Γλωσσομάθεια

ΜΟΡΦΕΣ	ΚΙΝΗΤΡΑ Πνευματικά Ψυχικά	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ θετικά-αρνητικά	ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ
<p>Ως προς τον τόπο Εσωτερικός Εξωτερικός</p> <p>Ως προς τις υπηρεσίες</p> <p>A. <u>Βιομηχανοποιημένος</u> Μαζικός τουρισμός</p> <p>B. <u>Εναλλακτικές μορφές</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Αγροτουρισμός ✓ Οικοτουρισμός ✓ (θερινός-χειμερινός) ✓ Αθλητικός ✓ Ιαματικός-SPA ✓ Συνεδριακός ✓ Εκπαιδευτικός ✓ Ιατρικός ✓ Διατροφικός ✓ Πολιτιστικός <p>Ως κοινωνική παροχή Κοινωνικός</p>	<p><u>Η γνώριμια τόπων</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Φυσικό περιβάλλον ✓ Δομημένο περιβάλλον <p><u>Η γνώριμια της ιστορίας</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ιστορικοί χώροι ✓ Μουσεία-πινακοθήκες ✓ Αρχαιολογικοί χώροι ✓ Μνημεία <p><u>Η γνώριμια του πολιτισμού</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Παραγωγικές δραστηριότητες ✓ Τοπικά προϊόντα ✓ Ενδυμασίες ✓ Παράδοση ✓ Έθιμα-ήθη <p><u>Η γνώριμια άλλων λαών</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Κάτοικοι ✓ Ιδιοσυγκρασία ✓ Συμπεριφορά ✓ Συνήθειες ✓ Νοοτροπίες 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ✓ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ✓ ΔΟΜΗΜΕΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ✓ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ <p>ΑΤΟΜΟ Τουρίστες Κάτοικοι</p> <p><u>Τομείς</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Πνευματικός ✓ Ψυχικός ✓ Ηθικός ✓ Κοινωνικός ✓ Εθνικός ✓ Διεθνιστικός 	<p>A.ΠΟΛΙΤΕΙΑ</p> <p>B.ΑΤΟΜΟ</p> <p>ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ-ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ✓ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΡΑΚΤΟΡΕΣ ✓ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ✓ ΞΕΝΑΓΗΣΕΙΣ ✓ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ✓ ΕΣΤΙΑΣΗ ✓ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <p>ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ (επιλογές) ΚΑΤΟΙΚΟΙ</p>

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ

1. **Τουρισμός:** Δηλώνει την προσωρινή μετακίνηση των ανθρώπων από τον τόπο διαμονής τους σε άλλους τόπους για μορφωτικούς, ψυχαγωγικούς και ψυχολογικούς λόγους
2. **Φύση:** φυσικό περιβάλλον (βουνά, παραλίες , λίμνες, ποτάμια, νησιά, δάση κ.λ.π.)
3. **Τόποι:** συγκεκριμένοι χώροι(χώρες, πόλεις, χωριά κ.λ.π.)
'Εχουν: φυσικό περιβάλλον, ιστορία, πολιτισμό, παράδοση, μνημεία, μουσεία, κατοίκους, μία θέση στο σύγχρονο κόσμο.
4. **Ο μαζικός τουρισμός** είναι μια σχετικά νέα ιδέα, που προήλθε από την μεγάλη άνοδο των εισοδημάτων μετά την Βιομηχανική Επανάσταση. Πριν από αυτή, τα ταξίδια πολιτιστικού ή ψυχαγωγικού χαρακτήρα ήταν αποκλειστικό προνόμιο λίγων εκλεκτών περιηγητών, συνήθως αριστοκρατών. Σήμερα, ο μαζικός τουρισμός προκαλεί δυσμενείς επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον αλλά και σε κοινωνικό επίπεδο. Η παγκόσμια τάση σήμερα είναι ο τουρισμός να είναι φιλικός ως προς τον άνθρωπο και ως προς το φυσικό περιβάλλον, γι αυτό προτείνονται εναλλακτικές μορφές τουριστικής ανάπτυξης.
5. **Αγροτουρισμός:** αποτελεί μια οργανωμένη τουριστική δραστηριότητα κατά την οποία εξασφαλίζεται στους τουρίστες η διαμονή σε αγρόκτημα με δυνατότητα συμμετοχής τους σε αγροτικές και άλλες δραστηριότητες.
6. **Εκπαιδευτικός Τουρισμός:** Απευθύνεται κυρίως στους νέους. Πρόκειται για τον τουρισμό που δημιουργείται από τις εκδρομές των σχολείων ή από τη συμμετοχή σε ευρωπαϊκά προγράμματα. Βασικός σκοπός είναι εκμάθηση (,απόκτηση ειδικών γνώσεων, απόκτηση νέων εμπειριών).
7. **Οικοτουρισμός** - μια μορφή τουρισμού που έχει αναπτυχθεί χρησιμοποιώντας τους πόρους του περιβάλλοντος: βουνά, λίμνες, λιμνοθάλασσες, κοιλάδες, σπηλιές, πλούσια χλωρίδα και πανίδα. Συνοπτικά είναι περιοχές που προκαλούν υψηλό γεωλογικό ενδιαφέρον. Πρόκειται για μορφή τουρισμού που συνδυάζει τις διακοπές με τις οικολογικές δραστηριότητες.
8. **Ιατρικός τουρισμός** - μια κατεύθυνση του τουρισμού, στόχος της οποίας είναι η οργάνωση μίας οικονομικά ανταγωνιστικής ιατρικής φροντίδας του ασθενούς στο εξωτερικό
9. **Ιαματικός τουρισμός(SPA)** - συνδέεται με επισκέψεις σε τουριστικούς χώρους για τη θεραπεία διαφόρων ασθενειών (π.χ. τη θεραπεία άγχους, τη ψυχοθεραπεία, τη φυσιοθεραπεία, τη χαλάρωση, τη διατροφή, την ομορφιά, κλπ.), καθώς και για ξεκούραση και αναζωογόνηση του σώματος και της ψυχής.
10. **Αθλητικός τουρισμός αναψυχής** - συνδέεται με όλες τις μορφές ενεργητικής και παθητικής συμμετοχής σε αθλητικές εκδηλώσεις. Η συμμετοχή μπορεί να είναι τυχαία ή και οργανωμένη, μπορεί να πραγματοποιείται για επιχειρηματικούς σκοπούς ή και για άλλους λόγους. Χωρίζεται σε δύο κατηγορίες:
  - ✓ ενεργή συμμετοχή σε αθλητικές εκδηλώσεις ή διαγωνισμούς, όπως το γκολφ, τένις, ποδόσφαιρο, μπάσκετ, κωπηλασία κλπ.
  - ✓ παρακολούθηση των ευρωπαϊκών και παγκοσμίων κυπέλλων και πρωταθλημάτων, Ολυμπιακών Αγώνων και τα μεγάλα διεθνή τουρνουά.
11. **Θαλάσσιος τουρισμός** - περιλαμβάνει ένα εύρος δραστηριοτήτων με επίκεντρο τη θάλασσα(ναύλωση σκαφών, δημοφιλή ταξίδια με κρουαζιέρες κ.τ.λ).

12. **Θρησκευτικός τουρισμός** - συνδέεται με την επίσκεψη στα βυζαντινά μνημεία, μνημεία εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής, εκκλησίες και μοναστήρια. Τα μνημεία της ελληνικής ορθοδοξίας είναι αναπόσπαστο τμήμα της εθνικής κληρονομιάς και αποτελούν αξιόλογο πόλο έλξης επισκεπτών. Οι βυζαντινές και οι μεταβυζαντινές εκκλησίες με την αξιόλογη εικονογράφησή τους, τα ψηφιδωτά, τις τοιχογραφίες και τις σπάνιες εικόνες τους, οι επιβλητικοί καθεδρικοί ναοί, τα ξωκλήσια και τα προσκυνήματα της υπαίθρου, τα μοναστήρια, τα μετόχια και οι σκήτες, η μοναδική μοναστική πολιτεία του Αγίου Όρους και τα μοναστήρια των Μετεώρων (Θεσσαλία), μαρτυρούν την επίμονη προσήλωση στις παραδόσεις και τη στενή και μακραίωνη διασύνδεση της τέχνης με τη θρησκευτική λατρεία.
13. **Πολιτιστικός τουρισμός** - ιδανική μορφή τουρισμού για όσους επιθυμούν να ανακαλύψουν και να μάθουν για την κουλτούρα και τον πολιτισμό διαφόρων περιοχών, να λαμβάνουν ενεργά μέρος σε σεμινάρια και εργαστήρια, καθώς και γνώση της παραδοσιακής τέχνης - βυζαντινή ζωγραφική, φωτογραφία, κεραμική, γλυπτά, τοιχογραφίες, μουσικά όργανα, κλπ. ^[2]
14. **Συνεδριακός τουρισμός**- τουριστικός προορισμός, άμεσα συνδεδεμένος με την οργάνωση και συμμετοχή σε συνέδρια, σεμινάρια και εκθέσεις. Τα τελευταία χρόνια, ο συνεδριακός τουρισμός αναπτύσσεται με ραγδαίους ρυθμούς και αποτελεί ένα σημαντικό τμήμα της τουριστικής αγοράς σε διεθνές επίπεδο.
15. **Ο ηλεκτρονικός τουρισμός** – e-Tourism. Σύμφωνα με τις ανάγκες που προέκυψαν λόγω της εξέλιξης των τεχνολογιών και του μεγάλου ανταγωνισμού που δημιουργήθηκε, όλο και περισσότερες τουριστικές επιχειρήσεις αναπτύσσουν διαδικτυακές υπηρεσίες και χρησιμοποιούν αυτές τις νέες τεχνολογίες. Αυτός ο τρόπος επιχειρηματικότητας είναι γνωστός και ως Ηλεκτρονικός Τουρισμός ή e-Tourism. Αποτελεί έναν εξελισσόμενο τομέα που ορίζεται ως η χρήση των τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών στην τουριστική βιομηχανία . Παρέχει ένα σύνολο δυνατοτήτων που προσφέρουν το διαδίκτυο και οι άλλες τεχνολογίες σε άτομα που επιθυμούν να ταξιδέψουν. Οι καταναλωτές μπορούν να ενημερωθούν, να αναζητήσουν, να συγκρίνουν και να επιλέξουν οποιαδήποτε τουριστική υπηρεσία επιθυμούν όπως ξενοδοχειακό κατάλυμα, ενοικίαση αυτοκινήτου, ακτοπλοϊκά και αεροπορικά εισιτήρια.

Κίνητρα επίσκεψης άλλων τόπων

Στο παρελθόν

Κυρίαρχος στόχος των περιηγητών υπήρξε η γνώση και οι πνευματικές αναζητήσεις και κατά δεύτερο λόγο η ανάπαυση, η υγεία, η ψυχαγωγία, η επιθυμία για την επίσκεψη ιερών τόπων.

Πρώτοι οι Έλληνες αντιλήφθηκαν τη μορφωτική και την ψυχαγωγική αξία του τουρισμού.

Σήμερα προέχει η διασκέδαση

- ✓ Σωματική απόλαυση, ο ευδαιμονισμός, ο καταναλωτισμός, ορισμένες φορές η δυνατότητα επίσκεψης ξένων χωρών ή περιζήτητων προορισμών αποτελεί τεκμήριο ανώτερης κοινωνικής τάξης-αφορμή για συζητήσεις, επίδειξη.
- ✓ Επιφανειακή προσέγγιση του τόπου/προορισμού, απλή διέξοδος από την ανία, την πλήξη, τη ρουτίνα, επανάληψη των συνηθειών της πόλης.

Η Ελλάδα πόλος έλξης τουριστών

Η χώρα μας αποτελεί πόλο έλξης πολλών επισκεπτών από όλο τον κόσμο. Οι λόγοι είναι:

- Το μεσογειακό κλίμα
- Η μακραίωνη ιστορία και η παράδοσή της
- Η ομορφιά του φυσικού τοπίου(διάσπαρτα νησιά, αρμονικός συνδυασμός θάλασσας και βουνού, ποικιλία τοπίων)
- Η καθαρότητα των ελληνικών θαλασσών
- Οι αρχαιολογικοί χώροι και τα μνημεία (Μινωϊκά, Κυκλαδικά, Μυκηναϊκά, Κλασσικά, Ελληνιστικά, Ρωμαϊκά, βυζαντινά, Ενετικά, Οθωμανικά)
- Η ελληνική φιλοξενία
- Η ιδιοσυγκρασία του Έλληνα
- Η έλλειψη μεγάλων ποσοστών εγκληματικότητας
- Η σιγουριά των πολιτών που παρέχει η ένταξη της Ελλάδας στην Ε. Ε. (κοινό νόμισμα, πολιτική σταθερότητα)
- Η προβολή του ελληνικού πολιτισμού στο εξωτερικό (ελληνική ομογένεια)

Αίτια ανάπτυξης του σύγχρονου τουρισμού

Τα ταξίδια και η επίσκεψη ξένων χωρών, η περιέργεια, η επικοινωνία του ανθρώπου και η γνωριμία του με τον πολιτισμό τους, η περιπέτεια και η απόκτηση νέων εμπειριών υπήρξαν πάντα εύλογη τάση και επιθυμία του ανθρώπου. Η επιθυμία του αυτή στην εποχή μας εκπληρώνεται περισσότερο από κάθε άλλη εποχή.

Η ουσιαστική ανάπτυξη του τουρισμού παρατηρείται στο δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα, ενώ κορυφώνεται τις τελευταίες δεκαετίες, οπότε οργανώνεται μεθοδικά και συστηματικά. Αναμφισβήτητα στην πρόοδο αυτή συντέλεσαν :

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ: επιμέλεια: Μαρία Κάππου

- Η εξέλιξη στην τεχνολογία που επέφερε τον εκσυγχρονισμό στα μέσα μετακίνησης και επικοινωνίας.
- Το αναπτυσσόμενο βιοτικό επίπεδο των ατόμων, η οικονομική εξέλιξη, τα επιδόματα αδειάς, η θέσπιση του κοινωνικού τουρισμού.
- Η ειρήνευση μεταξύ των κρατών και η πολιτική ομαλότητα.
- Ο σύγχρονος τρόπος ζωής (άγχος, πίεση, ρουτίνα, ανία) στις μεγαλουπόλεις ωθεί στην ανάγκη για φυγή από την πραγματικότητα, για αλλαγή παραστάσεων.
- Η επιθυμία γνωριμίας και επαφής με άλλους λαούς.
- Η κατάργηση των συνόρων, η ενοποίηση της Ευρώπης
- Η καταλυτική επίδραση των Μ. Μ. Ε και ιδίως της διαφήμισης.
- Ο υγιής ανταγωνισμός των τουριστικών επιχειρήσεων και των ιδιωτικών εταιρειών και τα <<πακέτα >> διακοπών που παρέχονται στους τουρίστες.
- Η γλωσσομάθεια που διευκολύνει την επαφή του τουρίστα με άλλους λαούς.

Θετικά αποτελέσματα του τουρισμού

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Ο τουρισμός και ο πολιτισμός αποτελούν τη «βαριά βιομηχανία της Ελλάδας». Τα οφέλη για την τόνωση της οικονομικής ζωής της χώρας είναι σημαντικά:

- Γίνονται αναπτυξιακά έργα (δρόμοι, λιμάνια, ξενοδοχεία ,πολιτιστικά κέντρα κ.λπ.)
- Δημιουργούνται θέσεις εργασίας με αποτέλεσμα την καταπολέμηση της ανεργίας
- Εισροή συναλλάγματος
- Αυξάνονται και τονώνονται οι επιχειρηματικές δραστηριότητες
- Βελτιώνεται το βιοτικό επίπεδο όσων δραστηριοποιούνται σε αυτό τον επιχειρηματικό τομέα.
- Επιτυγχάνεται έτσι η Περιφερειακή ανάπτυξη
- Αυξάνεται η παραγωγή και η κατανάλωση των εγχώριων προϊόντων.
- Ανακόπτεται το ρεύμα αστυφιλίας και μετανάστευσης.

ΦΥΣΙΚΟ/ ΔΟΜΗΜΕΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Ορισμένες μορφές τουρισμού όπως ο οικοτουρισμός προστατεύουν το περιβάλλον

ΑΤΟΜΟ-ΤΟΥΡΙΣΤΑΣ

Πνευματικά

- ✓ Ευρύτερη μόρφωση, διεύρυνση πνευματικών λόγω της γνωριμίας με έναν ξένο πολιτισμό (ήθη, έθιμα, γλώσσα, τέχνη, μνημεία).
- ✓ Γνωριμία νέων τρόπων ζωής και σκέψης
Απόκτηση εμπειριών

Ψυχικά

Γενικότερα, ο τουρισμός συνιστά πραγματική ψυχαγωγία που κεντρίζει την ανθρώπινη ύπαρξη και συνδυάζει τη γνώση με τη διασκέδαση. Προσφέρει ψυχική ανανέωση, αναζωογόνηση ψυχής, ξεκούραση, χαλάρωση από τους έντονους ρυθμούς της ζωής. Αντιμετώπιση της πλήξης, της ανίας με την αλλαγή παραστάσεων.

Διαπολιτισμικές σχέσεις

Με την επικοινωνία ανθρώπων που ανήκουν σε διαφορετικές εθνικότητες ανταλλάσσονται απόψεις, αποκτιούνται κοινές εμπειρίες και αίρονται προκαταλήψεις. Έτσι, ο τουρισμός μέσω της αλληλογνωριμίας συμβάλλει στην αλληλοκατανόηση, τη συμφιλίωση και τη συνεργασία ανάμεσα στα έθνη.

- Ο περιηγητής αντιλαμβάνεται την ετερότητα και την ομοιότητα
- Συνειδητοποίηση της αναγκαιότητας της Διακρατικής συνεργασίας για την επίλυση παγκόσμιων προβλημάτων
- Επικράτηση ειρήνης, συναδέλφωσης, συνύπαρξης των λαών
- Άρση των εθνικιστικών προκαταλήψεων

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

- Προβολή του πολιτισμού της χώρας μας
- Αναβίωση της παράδοσης, αλλά και εμπλουτισμός από πολιτιστικές επιρροές του εξωτερικού
- Δυνατότητα για πολιτιστική κίνηση
- Διάδοση ιδεών, εξάπλωση κουλτούρας
- Γνωριμία με ήθη και έθιμα, ανταλλαγή πολιτιστικών προϊόντων

Μειονεκτήματα της τουριστικής ανάπτυξης στη χώρα μας

Η χώρα μας μειονεκτεί τουριστικά έναντι των άλλων κρατών .

Αυτό πιστοποιείται από

- Την ακρίβεια
- Την προχειρότητα στην οργάνωση και στον προγραμματισμό
- Την «εκμετάλλευση των τουριστών»
- Την ανεξέλεγκτη εισβολή τουριστών κακής ποιότητας για οικονομικούς λόγους.

Συνέπειες του βιομηχανοποιημένου τουρισμού

Προτάσεις για την ανάπτυξη του τουρισμού και την αποφυγή των αρνητικών αποτελεσμάτων του

Φυσικό περιβάλλον-τόποι

Καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος, υποβάθμιση από άναρχη δόμηση των κοντινών περιοχών, κακοποίηση των τόπων, αστικοποίηση, πολεοδομικές παραβάσεις, τουριστικοποίηση των μνημείων.

Πολιτεία

Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος (δασών, θαλασσών, ακτών) από τις πυρκαγιές, τη ρύπανση και τη μόλυνση
Έλεγχος της οικιστικής ανάπτυξης από τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες, π.χ. από την αρχαιολογική, για την προστασία και τη διατήρηση των μνημείων και της παραδοσιακής μας αρχιτεκτονικής.

Οικονομικά

Εξαιτίας της στροφής στο εύκολο και γρήγορο κέρδος από τον τουρισμό, παραμελούνται άλλοι ζωτικοί τομείς της εθνικής μας οικονομίας. Αυτό εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους, αν για οποιοδήποτε λόγο ο τουρισμός παρουσιάσει μεγάλη παρατεταμένη ύφεση.

Πολιτισμός

Αλλοίωση της ηθικής και εθνικής φυσιογνωμίας των λαών καθώς τα πάντα λογαριάζονται ως εμπορεύσιμα προϊόντα. Εκποιείται η εθνική μας περιουσία. Περιφρόνηση παραδοσιακών αξιών, ηθών, εθίμων, τρόπου ζωής

Ατομο-ηθικά

Οι ασχολούμενοι με τον τουρισμό αναπτύσσουν αρνητικές συμπεριφορές και πρότυπα (εύκολος πλουτισμός, τυχοδιωκτισμός, εκμετάλλευση, απληστία, δουλοπρέπεια, κερδοσκοπία)

Οι κάτοικοι :Μαζοποίηση, ξενομανία, εμπορευματοποίηση, αλλαγή της νοοτροπίας των ανθρώπων, εξαχρείωση.

Η μαζική προσέλευση ξένων τουριστών, κατά τη θερινή κυρίως περίοδο, δημιουργεί πολλές δυσκολίες παραθερισμού των ντόπιων.

Αξιοποίηση όλων των οικονομικών δυνατοτήτων της χώρας-μακροπρόθεσμος σχεδιασμός.

Προγραμματισμός για την αξιοποίηση όλων των δυνατοτήτων τουριστικής ανάπτυξης της χώρας μας

Ενίσχυση ήπιων μορφών τουρισμού (αγροτουρισμός, χειμερινός τουρισμός, οικοτουρισμός κ.λπ.) που διασφαλίζουν το σεβασμό, στον τόπο, τον πολιτισμό, το περιβάλλον.

Διαφήμιση των πλεονεκτημάτων της χώρας μας

Συνειδητή προσπάθεια για τη διαφύλαξη και την προβολή της ελληνικότητας
Μέτρα για την προστασία των μνημείων, των παραδόσεων, του πολιτισμού, της γλώσσας.

Εξειδίκευση και τεχνογνωσία μέσω μιας ποιοτικής τουριστικής εκπαίδευσης.

Ενημέρωση και ανάπτυξη της επαγγελματικής συνείδησης όσων ασχολούνται με τον τουρισμό, και για να προσφέρονται καλύτερες υπηρεσίες και για να αποφεύγονται φαινόμενα αισχροκέρδειας και κερδοσκοπίας.

Επαναπροσδιορισμός των ηθικών αξιών, σεβασμός και διατήρηση των παραδόσεων. Διατήρηση των στοιχείων της ελληνικής φιλοξενίας, του γνήσιου ελληνικού χαρακτήρα.

Σεβασμός των δικαιωμάτων των ντόπιων κατοίκων και επισκεπτών.

Ο ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο Αγροτουρισμός είναι ένας τρόπος ανάπτυξης της υπαίθρου μέσα από μια ήπια μορφή τουρισμού, ένας τρόπος να συμπληρώνει η οικογένεια της υπαίθρου τα χαμηλά εισοδήματά της.

Με τον αγροτουρισμό αναπτύσσονται δραστηριότητες και έτσι βρίσκουν απασχόληση οι νέοι, οι αγρότισσες, οι κάτοικοι των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών. Μέσα από τον αγροτουρισμό επιδιώκεται η γνωριμία και η επαφή του επισκέπτη με τον τόπο μας για να γνωρίσει από κοντά τα έθιμα, την λαογραφία, την χειροτεχνία, τις παραδοσιακές τέχνες και εργασίες που τείνουν να εκλείψουν. Στον αγροτουρισμό ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν οι δραστηριότητες γύρω από τα θρησκευτικά, αρχιτεκτονικά, πολιτιστικά, και γαστρονομικά στοιχεία της περιοχής. Γι' αυτό η δυνατότητα αξιοποίησης των παραδοσιακών οικισμών, αρχαιολογικών χώρων, μουσείων, μοναστηριών, παλιών εκκλησιών, γεφυριών κ.α. μπορεί να προσδώσει στον αγροτουρισμό μια ξεχωριστή τοπική ταυτότητα.

Η συμμετοχή των αγροτουριστών σε αγροτικές δραστηριότητες (τρύγος, μάζεμα ελιάς, μαθήματα τοπικής κουζίνας) και η περιπέτεια που μπορεί να γνωρίσει με την πεζοπορία σε μονοπάτια, ποδήλατο βουνού, ράφτινγκ, ειδικές διαδρομές με τζιπ, είναι κάτι που θα τους μείνει αξέχαστο και θα θέλουν να ξανάρθουν στον τόπο.

Η γαστρονομία, οι παραδοσιακές συνταγές με βιολογικά, τοπικά προϊόντα είναι αναπόσπαστο κομμάτι της ποιτικής και ολοκληρωμένης παροχής του αγροτουρισμού. Οι νοστιμιές του τόπου, οι παλιές συνταγές της γιαγιάς μας, τα προϊόντα που φτιάχνονται από απλά και φρέσκα υλικά που μας θυμίζουν την ζεστασιά του οικογενειακού τραπέζιου και απέχουν πολύ από τον τρόπο ζωής της πόλης είναι αυτά που συμβάλουν στην επιτυχία του αγροτουρισμού.

Οι περισσότεροι επισκέπτες που δοκιμάζουν τα εδέσματα και τα γευστικά προϊόντα του τόπου θέλουν να αγοράσουν φεύγοντας αυτά που τους αρέσουν (μέλι, κυλοπίτες, τραχανά, γλυκά κουταλιού, προϊόντα γάλακτος, τοπικά λικέρ, τσίπουρο κ.α.).

Στον αγροτουρισμό αναζητάμε πάντα την αυθεντικότητα και την μοναδικότητα και η Ελλάδα είναι μια χώρα με ιδιαίτερα τοπικά χαρακτηριστικά που την κάνουν μοναδική. Έχει ανεξάντλητους πόρους που διαφέρουν από περιοχή σε περιοχή, σπάνια φυσική ομορφιά, ιστορία, παράδοση, πολιτισμό, θρησκευτικά μνημεία, όμορφα παραδοσιακά χωριά με τοπικές γιορτές και πανηγύρια και όλα αυτά δημιουργούν ένα τόπο ευλογημένο.

Για να πετύχουμε στην αγροτουριστική φιλοξενία πρέπει να δημιουργηθούν μικρές μονάδες καταλυμάτων που είναι εναρμονισμένες με το περιβάλλον και την αρχιτεκτονική γραμμή της περιοχής. Τα παλιά εγκαταλελειμμένα σπίτια που αναπαλαιώνονται, τα παλιά πέτρινα σχολεία, τα αρχοντικά, οτιδήποτε φανερώνει την ιστορία του τόπου που πρέπει να διατηρηθεί, μπορούν μέσα από προγράμματα να αξιοποιηθούν και να γίνουν επισκέψιμα στον αγροτουρίστα.

Ο αγροτουρίστας που θα επισκεφθεί τον τόπο μας, θέλει να έρθει σε επαφή με την φύση, να απολαύσει την αυθεντικότητα της ζωής του χωριού, τη φιλοξενία, την καθαριότητα του τοπίου και του περιβάλλοντος και να αποκοπεί έστω για λίγο από την καθημερινότητα της πόλης.

Οι αγροτουρίστες έχουν συχνά μορφωτικό και οικονομικό επίπεδο υψηλό, αναζητάνε την περιπέτεια και έχουν αυξημένη οικολογική συνείδηση και συμβάλλουν στην ανάπτυξη ενός άλλου ήπιου τουριστικού μοντέλου που τόσο έχει ανάγκη η τουριστική αγορά της χώρας μας, χωρίς να απαξιώνει μια άλλη μεγάλη αναγκαιότητα που έχει να κάνει με τον μαζικό παραθεριστικό τουρισμό.

Ο αγροτουρισμός είναι μια διαφορετική προσέγγιση σ' έναν τρόπο ζωής που δημιουργεί μια νέα πραγματικότητα. Είναι η διέξοδος υψηλού επιπέδου τουρισμού. Ο αγροτουρισμός είναι ένας σοβαρός λόγος για να μείνουν νέοι άνθρωποι στην γενέτειρά τους και να σταματήσει η μετανάστευση για αναζήτηση ευκαιριών σε άγνωστες περιοχές.

Η πολιτεία έχει υποχρέωση να συμβάλλει στην κατάρτιση των νέων ανθρώπων σε θέματα αγροτουρισμού, για να ανοιχτούν νέοι ορίζοντες στην αγροτική εκμετάλλευση, στην παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων και να διασώσει τέχνες που αλλιώς θα είχαν πεθάνει. Να δημιουργηθεί ένα κανάλι επικοινωνίας απομονωμένων περιοχών με τα μεγάλα αστικά κέντρα για να δώσει προοπτικές ζωής στους νέους των περιοχών, για να στήσουν την δική τους επιχείρηση και να προσφέρουν υπηρεσίες επαγγελματικού επιπέδου.

Οι τοπικές κοινωνίες, οι Δήμοι, οι Σύλλογοι, να γίνουν αρωγοί αυτής της προσπάθειας ανασυγκρότησης της υπαίθρου με έργα υποδομής, προβολής, οργάνωσης εκδηλώσεων, ευγενή άμιλλα και συνεταιριστική συνείδηση ώστε να αναδεικνύουν τη μοναδικότητα της περιοχής

<http://www.nafpaktia.com>

ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Το μέλλον του τουρισμού	Θέματα-πληροφορίες
<p>1. Στη σημερινή κινητικότητα των λαών, ο τουρισμός αποκτά για την Ευρώπη μία νέα διάσταση, πέρα από το συμβατικό περιεχόμενό του ως πηγής εθνικού εισοδήματος για τις ελκυστικές τουριστικά χώρες και ως αγαθού ποιότητας ζωής για τους τουρίστες. Αποτελεί μια ευκαιρία προσέγγισης των κατοίκων της Ευρώπης, καθώς και των κοινωνιών που αναπτύσσονται στα πλαίσια της Ευρώπης, αλλά με διαφορετικές πολιτισμικές και θρησκευτικές παραδόσεις.</p> <p>2. Σήμερα αρχίζει να γίνεται συνείδηση ότι η ανάπτυξη των ήπιων μορφών τουρισμού, ο τουρισμός στον αγροτικό χώρο και ιδιαίτερα ο «αγροτουρισμός», που χαρακτηρίζεται από τα στοιχεία του σεβασμού στον άνθρωπο και στο περιβάλλον, είναι οι πλέον κατάλληλες μορφές τουρισμού που θα μπορούσαν να συμβάλουν : στην καλύτερη γνωριμία και επικοινωνία των κατοίκων της Ευρώπης, στην καλύτερη γνωριμία και επαφή με το φυσικό πλούτο της αλλά και στη συνειδητοποίηση ότι οι φυσικοί πόροι αυτής της ηπείρου πρέπει να προστατευθούν όχι μόνο για τους σημερινούς κατοίκους αλλά και για τις επόμενες γενιές, και στη «διαπαιδαγώγηση» όλων των πολιτών της Ευρώπης στην ανεκτικότητα της διαφοράς, είτε αυτή είναι πολιτισμική είτε θρησκευτική.</p> <p>3. Ο αγροτικός τουρισμός και ο «αγροτουρισμός» τα τελευταία είκοσι χρόνια αποτελούν για την Ευρώπη μία προσπάθεια να συγκρατηθεί και να αναχαιτιστεί η επιθετικότητα του «βιομηχανοποιημένου τουρισμού», να ενταχθούν οι αγροτικές κοινωνίες σε έναν αναλογικότερο καταμερισμό του εθνικού τουριστικού εισοδήματος, να εξασφαλίσουν οι αγρότες συμπληρωματικό εισόδημα, να αναβιώσουν οι παραδοσιακοί οικισμοί, να προταχθεί η πολιτιστική κληρονομιά στο τουριστικό αγαθό, να μετατραπεί ο τουρίστας σε περιηγητή, οδοιπόρο και ταξιδιώτη, να εξανθρωπιστούν οι σχέσεις του επισκέπτη με τους κατοίκους της χώρας και όλοι μαζί να γίνουν ευαίσθητοι στην αξία της φύσης και των πόρων της, ανεξάρτητα από εθνικότητα.</p> <p>4. Ο τουρισμός γενικά, κυρίως σε χώρες μικρές σαν την Ελλάδα, αποτελεί μια ανθρώπινη δραστηριότητα η οποία εντάσσεται στις προσπάθειες οικονομικής ανάπτυξης της χώρας, περιέχει όμως πολλά στοιχεία αστάθειας στις σχέσεις ανθρώπου και περιβάλλοντος και περικλείει πολλούς κινδύνους. Αρκεί να θυμηθούμε ότι σε μικρές κοινωνίες ο ανθρώπινος πληθυσμός στην τουριστική περίοδο μπορεί να δεκαπλασιαστεί, με όλα τα επακόλουθα αυτής της αύξησης για τους τοπικούς φυσικούς πόρους, τους ρυθμούς της ζωής της συγκεκριμένης κοινότητας και τον πολιτισμό της. Σε αυτή την κλίμακα του κοινωνικού φαινομένου της απότομης πληθυσμιακής επίθεσης, η</p>	

συμβατική λύση που δίνει ο βιομηχανοποιημένος τουρισμός είναι κατ' ανάγκη επιθετική. Μεγάλα ξενοδοχειακά συγκροτήματα βιάζουν πολλές φορές το περιβάλλον, «πακέτα» για την καλύτερη εκμετάλλευση των τουριστών ετοιμάζονται, αγροτικά προϊόντα γεμάτα χημικά στοιχεία και κακότεχνα προϊόντα «δήθεν» λαϊκής τέχνης παράγονται.

5. Ο αγροτουρισμός στην Ελλάδα δεν έχει παράδοση συγκρινόμενος με άλλες χώρες της Ε. Ε, έχει όμως τη μικρή αλλά αξιοπρόσεκτη ιστορία του, που διδάσκει πως μπορεί να **υλοποιηθεί** και να πετύχει ένα πρόγραμμα αγροτουρισμού σε μία νέα περιοχή. Από την ως σήμερα εμπειρία και σύμφωνα με την έκθεση του εμπειρογνώμονα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Henrich Grolleau, το πιο επιτυχημένο πρόγραμμα δομημένου αγροτουρισμού έχει αποδεχθεί το Δίκτυο των Γυναικείων Αγροτουριστικών Συνεταιρισμών, που ξεκίνησε το 1983 ως ιδέα και πρωτοβουλία του Συμβουλίου Ισότητας των δύο φύλων και λειτουργεί με αυξανόμενη επιτυχία ως σήμερα, έχοντας ανοίξει το δρόμο σε πολλούς νέους γυναικείους αγροτικούς συνεταιρισμούς σε πολλά μέρη της Ελλάδας. Τα πρώτα προγράμματα είναι της Πέτρας στη Λέσβο, του Αγίου Γερμανού και των Ψαράδων στις Πρέσπες, στα Μαστιχοχώρια της Χίου, στα Αμπελάκια της Θεσσαλίας, στη Μαρώνεια της Θράκης, στην Αράχοβα της Βοιωτίας.

Χρυσάνθης Λαΐου-Αντωνίου, ΤΟ ΒΗΜΑ, 1-08-1999

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις.

B1. «Ο τουρισμός μπορεί να συμβάλει στην 'διαπαιδαγώγηση' όλων των πολιτών της Ευρώπης στην ανεκτικότητα της διαφοράς, είτε αυτή είναι πολιτισμική είτε θρησκευτική». Να αναπτύξετε την άποψη σε μια παράγραφο 80-90 λέξεων.

B2. Ποιοι τρόποι και μέσα πειθούς χρησιμοποιούνται στην τελευταία παράγραφο του κειμένου.

B3. συνειδητοποίηση, επακόλουθα, πληθυσμιακής, υλοποιηθεί: Να δώσετε τα συνώνυμα των λέξεων.

B4. Να σχολιάσετε τη χρήση των εισαγωγικών στην 3^η και 4^η παράγραφο του κειμένου. (συμβουλευθείτε τη σχετική με τα σημεία στίξης θεωρία)

Γ. Παραγωγή λόγου

Στην περιοχή σας οργανώνεται ένα συνέδριο με θέμα «Τουρισμός και ανάπτυξη». Να γράψετε μια εισήγηση, στην οποία, αφού αναφερθείτε στα συγκριτικά πλεονεκτήματα που διαθέτει η Ελλάδα, να υποδείξετε τρόπους με τους οποίους μπορεί να αναπτυχθεί ο Τουρισμός ώστε να αποτραπούν οι δυσάρεστες συνέπειες του βιομηχανοποιημένου τουρισμού.

ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ

ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ ΝΑΙ, ΑΛΛΑ... ΟΧΙ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΑΛΛΑ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΧΩΡΙΣ ΠΑΡΑΤΡΑΓΟΥΔΑ

Η άμεση εμπειρία για τα πρόσωπα, τα αντικείμενα, τα φαινόμενα και τα γεγονότα είναι πολύτιμη και αποτελεί μια από τις μορφές που πρέπει να παίρνει η μαθησιακή διαδικασία. Στο πλαίσιο αυτό οι σχολικές εκδρομές, μονοήμερες ή πολυήμερες, που πραγματοποιούνται με βάση τις σχολικές εγκυκλίους κάθε χρόνο σε όλα τα σχολεία της χώρας μας, φαίνεται ότι θέλουν να εξυπηρετήσουν τους παραπάνω στόχους. Το ίδιο το νομοθετικό πλαίσιο των σχολικών εκδρομών και η ρητορική του παραπέμπουν στην ανάγκη του μαθητικού πληθυσμού για άμεση εμπειρία και παρατήρηση αλλά και για ψυχαγωγία και «ξέσκασμα» μέσα από την επαφή με τη φύση.

Όλες οι έρευνες δείχνουν ότι ένα μεγάλο μέρος των νέων μας έχουν επισκεφθεί τους βασικούς αρχαιολογικούς χώρους, τις Μυκήνες, τους Δελφούς, τη Βεργίνα, το Ναύπλιο κ.λπ. με τη συμμετοχή τους στις σχολικές εκδρομές, ενώ ακόμη και την Ακρόπολη οι μισοί μαθητές την έχουν επισκεφθεί με σχολική εκδρομή.

Στο σημείο αυτό υπάρχει μία ακόμη διάσταση της σχολικής εκδρομής. Οι επτά στους δέκα μαθητές των λαϊκών συνοικιών της Αθήνας ήρθαν σε επαφή με τα μουσεία, την Ακρόπολη και τους άλλους αρχαιολογικούς χώρους αποκλειστικά μέσω των επισκέψεων και των εκδρομών που διοργάνωσε το σχολείο. Είναι φανερό ότι τα παιδιά στις περιοχές που κατοικοεδρεύουν κατά κύριο λόγο εργατικά ή μικροϋπαλληλικά στρώματα ωφελούνται από τις σχολικές εκδρομές, μιας και σύμφωνα με τις δικές τους δηλώσεις δεν αποτελεί «οικογενειακή συνήθεια» η επίσκεψη στα μουσεία.

Και μόνο από αυτήν τη σκοπιά, της δυνατότητας δηλαδή που δίνεται μέσω των σχολικών εκδρομών- επισκέψεων σε χιλιάδες μαθητές να έρχονται σε επαφή με «σημαντικούς τόπους» της χώρας μας, οφείλουμε να υποστηρίξουμε τη χρησιμότητά τους.

Ωστόσο, ορισμένες πλευρές των σχολικών εκδρομών μένουν συνήθως στο περιθώριο των συζητήσεων. Π.χ. η πενθήμερη εκδρομή της Γ' Λυκείου, που πραγματοποιείται συνήθως κάθε Μάρτιο ή Απρίλιο στα περισσότερα σχολεία της χώρας μας, αποτελεί το όνειρο των μαθητών. Πρόκειται για τη «μεγάλη έξοδο», μια μυθοποιημένη λειτουργία «ελευθερίας» που συνδέεται, όμως, χωρίς να το διακηρύσσει με παράγοντες ξένους προς τους σκοπούς για τους οποίους γίνεται.

Η «αριθμητική» της πενθήμερης φέρνει στην επιφάνεια ένα συνολικό τζίρο που ξεπερνάει, σύμφωνα με εκτιμήσεις, τα 15 εκατ. ευρώ, τα οποία μοιράζονται 1-2 δεκάδες τουριστικά πρακτορεία και άλλοι τόσοι επιχειρηματίες της Ρόδου, της Κέρκυρας και της Κρήτης, περιοχές στις οποίες κατευθύνονται πάνω από το 90% των μαθητών.

Η «πολιτική οικονομία» της πενθήμερης φέρνει στο φως την ταξική διαφοροποίηση, καθώς χωρίζει το μαθητικό πληθυσμό στα δύο, σε εκείνους που έχουν και σε εκείνους που δεν έχουν τη δυνατότητα να σηκώσουν το βάρος της πολυδάπανης εξόδου αποκλείοντας τους δεύτερους.

«Το βάπτισμα της ενηλικίωσης», όπως πολλές φορές υποδηλώνει η συμμετοχή στην πενθήμερη, έχει και την κοινωνιολογία της, καθώς δε γίνεται πάντα με διαφανείς

οικονομικές δοσοληψίες των μαθητών με τα τουριστικά γραφεία και έχει μετατραπεί σε αντικείμενο εκμετάλλευσης. Δεν είναι λίγες οι φορές που επιχειρείται ο εκμαυλισμός των μαθητικών συνειδήσεων, καθώς ορισμένοι τουριστικοί πράκτορες, προκειμένου να αναλάβουν αυτοί την εκδρομή δε διατάζουν να προσεταιρίζονται μαθητές προσφέροντάς τους κάποιο χρηματικό ποσό «κάτω από το τραπέζι».

Παράλληλα, κανείς δεν πρέπει να ξεχνά τη νομοθετική «κατασκευή» της ευθύνης των εκπαιδευτικών συνοδών, που λιπαίνει το έδαφος για την επίμονη αλλά και δικαιολογημένη άρνησή τους να συνοδεύουν με τέτοιους όρους.

Επίσης κανείς δεν πρέπει να ξεχνά την εκμετάλλευση των τουριστικών πρακτόρων, που πολλές φορές αντιλαμβάνονται το μαθητικό πληθυσμό σαν «γαλακτοφόρα αγελάδα» που δεν έχει την εμπειρία και τη δυνατότητα να αντιδράσει στις παρατυπίες και την αθέτηση των συμφωνιών.

Τέλος, δεν πρέπει να μείνει έξω από το στόχαστρο της κριτικής το ίδιο το περιεχόμενο της πενθήμερης. Είναι σίγουρο και κατανοητό ότι ο μαθητής, ιδιαίτερα ο φορτωμένος με το εξεταστικό πρόγραμμα της Γ' τάξης του Λυκείου, θέλει να ξεσκάσει, να αλλάξει παραστάσεις, να πάρει μια ανάσα για τη συνέχεια. Όμως, είναι επίσης σίγουρο ότι τίποτε δεν έχει να προσφέρει σε αυτήν την κατεύθυνση το «στημένο ξενυχτάδικο», η υποκουλούρα και τα «ποτά μπόμπες».

Σίγουρα χρειάζεται μια επανατοποθέτηση του θέματος με σκοπό όχι την απαγόρευση τους, αλλά τη λειτουργία τους χωρίς τα παραπάνω παραπράγουδα.

Χρήστος Κάτσικας, εφημερίδα τα Νέα 2004

Παραγωγή λόγου

Τα μέσα ενημέρωσης παρουσιάζουν συζητήσεις, στις οποίες αρκετοί συμμετέχοντες προτείνουν την κατάργηση ή τον περιορισμό των σχολικών εκδρομών. Παίρνοντας αφορμή από αυτές τις απόψεις, αποφασίζετε να στείλετε μια επιστολή στην Υπουργό Παιδείας, στην οποία εκθέτετε τις ωφέλειες που μπορεί να προσφέρει μια σχολική εκδρομή στο μαθητή και τη ζωή του σχολείου. Επιπλέον, προτείνετε τρόπους για τη βελτίωση του θεσμού των σχολικών εκδρομών, ώστε να ανταποκρίνονται καλύτερα στην ιδιότητα του μαθητή και την εκπαιδευτική λειτουργία του σχολείου (500-600 λέξεις)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ανθρώπινο δικαίωμα ο κοινωνικός τουρισμός

Όταν μιλάμε για τουρισμό εννοούμε γενικά τα ταξίδια μακριά από το σπίτι που ξεπερνούν τις είκοσι τέσσερις ώρες και που γίνονται για οιονδήποτε άλλο σκοπό – περιπέτεια, εκπαίδευση, φυγή, υγεία κ.λ.π. – εκτός από τον κερδοσκοπικό. Και όταν χαρακτηρίζουμε ένα είδος τουρισμού ως κοινωνικό τουρισμό, καταλαβαίνουμε πως πρόκειται για τουρισμό που περιλαμβάνει όλους. «Όλους» σημαίνει και εδώ, όπως και πλείστες άλλες μορφές «κοινωνικών παροχών», τους λιγότερο προνομιούχους της ζωής, δηλαδή εκείνους που δεν έχουν ή που δεν έχουν πάντοτε τα υλικά και τα πολιτιστικά μέσα για να ταξιδεύσουν και για να χαρούν, όπως αξίζει, τις διακοπές ή την άδειά τους. Πρόσθετα γνωρίσματα του κοινωνικού τουρισμού είναι ότι «κατευθύνεται» από το κράτος ή την κοινωνία με τη βοήθεια ή την ανοχή του κράτους, ότι δεν είναι εμπορικός και ότι συνήθως αποβλέπει σε πολλούς σκοπούς, όπως π.χ. ανθρωπιστικούς, εθνικούς, πολιτιστικούς, κοινωνικούς και πολιτικούς, ακόμη και ότι επιδιώκει να πραγματοποιηθεί κάτω από τις καλύτερες δυνατές συνθήκες.

Με δύο λόγια ο κοινωνικός τουρισμός αποβλέπει από τη μια στο να βελτιώσει την ποιότητα της ζωής του σύγχρονου ανθρώπου, που αγωνιά μέσα στη βιομηχανική ή μεταβιομηχανική κοινωνία της εποχής μας και από την άλλη στο να υποβοηθήσει να κρατηθούν ή να αξιοποιηθούν τομείς της ομαδικής ζωής που ο σύγχρονος τεχνολογικός πολιτισμός θέτει σε προφανή κίνδυνο επιβίωσης. Θα σημειώσω ενδεικτικά μόνο λίγες από τις πολλές ανάγκες που μπορεί να ικανοποιήσει ο κοινωνικός τουρισμός. Την ανθρώπινη ανάγκη της αναζωογόνησης, της ανανέωσης και του «φρεσκαρίσματος» της ψυχής και του πνεύματος που γίνεται με την αλλαγή κλίματος, περιβάλλοντος, παραστάσεων και εικόνων. Την εθνική απαίτηση να μην απογυμνωθούν από τον πληθυσμό τους αγροτικές, ορεινές ή άλλες ευαίσθητες περιοχές ή μικρά άγονα και απομακρυσμένα νησιά. Την πολιτιστική αξίωση να γίνει κοινό κτήμα η γνώση του κοινωνικού, πνευματικού και φυσικού περιβάλλοντος μιας χώρας και να διευρυνθεί η μόρφωση μεταξύ προνομιούχων και μη προνομιούχων της ζωής, μεταξύ κατοίκων των πόλεων και χωρικών, υπαλλήλων και εργατών, μορφωμένων και αγράμματων, νέων και γέρον κ.λπ. και να δίνονται σε όλα τα κοινωνικά στρώματα ευκαιρίες επαφής, επικοινωνίας, γνωριμίας που σπάει την αποξένωση και που οδηγεί σε αλληλοκατανόηση και ολοκληρωμένη κοινωνική ζωή.

Το ουσιαστικό περιεχόμενο όμως του κοινωνικού τουρισμού είναι από πολλών ετών γνωστό, έστω και εάν περιλαμβάνει μικρές ομάδες Ελλήνων. Επίσης, η πραγματοποίησή του δεν είναι κατευθυνόμενη ή συστηματική. Οι παιδικές ή

μαθητικές κατασκηνώσεις έχουν ευρύτητα διαδοθεί και θέρετρα δημοσίων ή ιδιωτικών υπαλλήλων, στρατιωτικών και άλλων εργαζομένων έχουν δημιουργηθεί σε ολόκληρη τη χώρα. Μεγάλοι δημόσιοι και ιδιωτικοί Οργανισμοί συμβάλλουν, και με σημαντικές μάλιστα οικονομικές εισφορές, στην επίτευξη των σκοπών του

κοινωνικού τουρισμού. Το «πνεύμα» όμως της συμμετοχής τους είναι περισσότερο εκδήλωση φιλανθρωπίας ή αλτρουισμού, παρά ικανοποίηση ενός υπάρχοντος δικαιώματος.

Ο κοινωνικός τουρισμός ανάγεται σε έναν από τους μεγάλους σκοπούς της τουριστικής πολιτικής τους κράτους. Εν τούτοις, η πραγματοποίηση του σκοπού αυτού κάθε άλλο παρά ευχερής μπορεί να χαρακτηριστεί. Οι δυσχέρειες που παρουσιάζονται και που θα μπορούσαν ίσως να ξεπεραστούν με τη διαδοχική και κλιμακωμένη στο χρόνο υλοποίηση ενός προγράμματος κοινωνικού τουρισμού, δεν είναι μόνο οικονομικές. Είναι δυσχέρειες που προβάλλονται μέσα από τις ίδιες τις μελέτες που αφορούν στον κοινωνικό τουρισμό και συνδέονται με την εκπόνηση και την εφαρμογή ενός συντονισμένου προγράμματος, το οποίο θα επισημάνει τους σκοπούς και θα καθορίσει τα μέσα, με τα οποία θα λάβει σάρκα και ουσία ο κοινωνικός τουρισμός. Προς ποιες περιοχές θα κατευθυνθεί και σε τι θα προσβλέπει και ποια θα είναι η ιεράρχηση των περιοχών. Ποιες κατηγορίες ανθρώπων θα περιλάβει – εργάτες, ιδιωτικούς υπαλλήλους, μαθητές, ηλικιωμένους, οικογενειάρχες – και πώς θα τους «υποδεχθεί». Σε ποια αναλογία και με ποιο ειδικότερο σκοπό, θα χρησιμοποιήσει ξενοδοχεία, κατασκηνώσεις, καταφύγια, ξενώνες κ.λπ. Ποιες θα είναι οι «πολιτιστικές ψυχαγωγίες» και ποιες οι καθαρά «σωματικοψυχικές», και ποιες ομάδες ανθρώπων θα αναμείξει.

Αυτά είναι μερικά μόνον από τα προβλήματα που παρουσιάζει ο κοινωνικός τουρισμός, όταν τον αντιμετωπίζει κανείς με την ευθύνη της παροχής μιας κοινωνικής υπηρεσίας που ίσως είναι σήμερα εξίσου σημαντική με τις παραδοσιακές κοινωνικές παροχές, όπως η παροχή της κατοικίας, των μεταφορών και της τηλεπικοινωνίας. Δεν πρέπει ποτέ να ξεχνούμε ότι ο τουρισμός αναφέρεται στον άνθρωπο και αποβλέπει στην αναζωογόνηση του σωματικού, πνευματικού και ψυχικού του κόσμου και μόνον όταν ικανοποιήσει τις θετικές αυτές πανανθρώπινες αξίες, μπορεί να αποτελέσει τη μεγάλη, ανανεωτική και ζωογόνο δύναμη που έχει ανάγκη για να επιβιώσει ο κουρασμένος άνθρωπος – εργάτης του καιρού μας.

(Διασκευή από δοκίμιο του Γ.Δ. Δασκαλάκη, δημοσιευμένο στο βιβλίο «Δοκίμια Λυκείου», β' έκδοση Υπουργείου Παιδείας Κύπρου, Λευκωσία, 1988).

Παραγωγή λόγου

Οι δημοτικές αρχές του τόπου σας σχεδιάζουν να εφαρμόσουν προγράμματα κοινωνικού τουρισμού και ζητούν τη γνώμη των δημοτών. Να γράψετε μια επιστολή στο δημοτικό συμβούλιο, στην οποία να διατυπώνετε τις απόψεις σας σχετικά με τη σημασία των προγραμμάτων αυτών ως κοινωνικής υπηρεσίας και τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την επιτυχή εφαρμογή τους (400-500 λέξεις).

Κείμενα από το βιβλίο Θεματικοί κύκλοι για το Λύκειο

Θέμα: Οι διαφορές των περιηγητών από τους σύγχρονους ταξιδιώτες

1. **Σελ. 312** Θ.Κ. τουριστικά-Δύο τύποι ταξιδιωτών
2. **Σελ. 316** Θ.Κ. HOMO TOYRISTICUS-Η φυσιογνωμία του σύγχρονου τουρίστα (ο τουρισμός ως αποθήκευση εικόνων, σήμα κοινωνικής διάκρισης)
B) Τουρισμός σήμερα-βιομηχανοποιημένος-μαζικός τουρισμός
  - ✓ Ποιοι είναι οι δυο τύποι ταξιδιωτών; **σελ. 315**
  - ✓ Σε τι διαφέρουν οι σύγχρονοι ξένοι τουρίστες από τους παλαιότερους; Πώς αντιλαμβάνονται τον τουρισμό οι σημερινοί συμπατριώτες μας; **Σελ. 317**

Θέμα: Οι αιτίες και οι αρνητικές συνέπειες του «βιομηχανοποιημένου τουρισμού»

3. **Σελ. 318** Ο εύκολος πλουτισμός
4. Ο τουρισμός ως «εύκολος πλουτισμός» οδήγησε στη βιομηχανοποίηση του τουρισμού.
5. **Σελ. 319** Θ.Κ. Ο εκμαυλισμός της Καλλιόστης(άρθρο) Αρνητικές συνέπειες του τουρισμού
Η ανάπτυξη του τουρισμού, έτσι όπως πραγματοποιήθηκε τις δεκαετίες του 60 και του 70, με τον πρωταγωνιστικό ρόλο της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, που τη χαρακτήριζε,... προκάλεσε πάρα πολλές, συχνά αθεράπευτες αλλοιώσεις και παραμορφώσεις του χώρου. **Σελ. 318**

Παραγωγή λόγου

- ✓ Ως μέλος του δεκαπενταμελούς συμβουλίου του σχολείου σας είστε απογοητευμένος από τη φυσιογνωμία και το περιεχόμενο που έχουν αποκτήσει οι σχολικές εκδρομές. Να αναπτύξετε σε εισήγησή σας στο συμβούλιο τις σκέψεις σας για τα αρνητικά στοιχεία που, κατά τη γνώμη σας, τις χαρακτηρίζουν και να προτείνετε ένα εναλλακτικό μοντέλο σχολικών εκδρομών ταιριαστό στη μαθητική ιδιότητα και θετικό για τη ζωή του σχολείου. **Σελ. 325**
- ✓ Σε μια ημερίδα στο πολιτιστικό κέντρο του δήμου σας αναπτύσσετε μια ομιλία στην οποία αναφέρεστε στους τρόπους που μπορεί ο τουρισμός ν' αξιοποιήσει το πολιτισμικό κεφάλαιο ενός τόπου καθώς και το περιβαλλοντικό, δίνοντας έμφαση στον ρόλο που μπορούν να παίξουν στην κατεύθυνση αυτή τα άτομα και οι υποδομές. (500-600 λέξεις).